

Ümummilli lider Heydər Əliyevin dövlətçilik naminə müstəsna xidməti

Hələ ötən əsrin 70-80-ci illərində ümummilli lider Heydər Əliyevin dövlət idarəçiliyində yüksək məharəti, qətiyyəti və yorulmaz fəaliyyəti nəticəsində Azərbaycan keçmiş İttifaq məkanında geridə qalmış agrar respublikadan qabaqcıl sənaye ölkəsinə çevrilmişdir. Ölkəmizin in-tibah dövrü kimi xarakterizə edilən həmin illərdə respubli-kada bütün sahələrdə qazanılan böyük uğurlarla yanaşı, yüzrlə müəssisə yaradılmış, xalq tə-sərrüfatı ilə məşğul əhalinin sayı dəfələrlə artırılmış, əmək potensialı keyfiyyətcə yüksəldilmiş-dir. Məhz o illərdə ulu öndər güclü iqtisadi və sosial infrastruktur, bütün vacib sahələr üzrə yüksək ixtisaslı mütəxəssislər ordusu yaratmaqla Azərbaycanın gələcək müstəqilliyi üçün hərtə-rfli potensialın formalaşmasını təmin etmişdir.

Heydər Əliyev hər zaman xalqına, Vətəninə sədaqətlə xidmət etmiş, doğma Azərbaycanın tərəqqisi naminə bütün çə-tinliklərə sinə gərmişdir. Ulu öndər 1982-ci ildən sonra fəaliyyətini İttifaq dövlətinin rəhbərliyində SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini kimi davam etdirsə də, bütün varlığı ilə bağlı olduğu vətəni unutmamış, onun sosial-iqtisadi, mədəni inkişafı üçün əlindən gələni əsirgəməmiş-dir. O, ilk azərbaycanlı idi ki, bu zirvəyə yüksəlmiş, xalqına möhtəşəm xidmətləri ilə nəinki Azərbaycanın, bütün türk dən-yasının fəxrinə çevrilmişdir. Mərkəzi hakimiyyətdə işlədiyi dövrlərdə Azərbaycanın inkişafı, xalqının, millətinin tərəqqisi üçün bütün səlahiyyətlərindən maksimum istifa-də edən ümummilli lider respublikamızın qabaqcıl ölkələr sırasına yüksəlməsinə ciddi səy göstərmişdir. Mənalı ömrünü dövlətinə, xalqına həsr edən dahi lider öz ideyalarında müstəqil Azərbaycan dövlə-tinin gələcəyini aydın və dəqiq müəyyən-ləşdirmiş, bu ideyalar müstəqil dövlətimiz-in təməl prinsiplərini təşkil etmişdir.

SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsindən, Siyasi Büro üzvlüyündən istefa verdikdən sonra da Moskva-da yaşayan Heydər Əliyev doğma vətə-nində baş verən siyasi prosesləri narahatlıqla izləyirdi. Azadlıq, müstəqillik uğ-runda mübarizədə çətin və mürəkkəb bir mərhələdən keçən xalqına bu keşməkeş-li dövrdə öz siyasi biliyi, uzaqgörən siya-səti ilə dəstək olmağa çalışırdı. 1990-cı ilin Qanlı Yanvarında Ermənistanın işğal-çılıq siyasətinə qarşı etirazını bildiren dinc əhalinin rus əsgərləri tərəfindən qətlə ye-tirilməsi, Bakının küçələrində əliyalın, silahsız insanların qanının su yerinə axıdıl-ması vətəndən uzaqda yaşayan ulu öndəri sarsıtmışdı. O, 20 Yanvar hadisələrinin səhəri günü ölkəmizin Moskvadakı

daimi nümayəndəliyinin qarşısında Azər-baycan xalqına qarşı törədilən qanlı hadi-səyə kəskin etirazını bildirmiş, sovet ordusunun Bakıya basqın edib görünməmiş vəhşiliklər törətdiyini, çoxlu insan qırğını ilə nəticələnən hərbi müdaxiləsini pislə-miş, mərkəzi hakimiyyət orqanlarını baş verən hadisələrdə günahkar bilmişdi. Bu hadisələrdən qısa müddət sonra görkəm-li dövlət xadimi, dünya şöhrətli müdrik si-yasətçi Heydər Əliyev 1990-cı il iyul ayı-nın 20-də Bakıya, iki gün sonra isə Naxçı-vana qayıtdı.

O vaxtlar ərazi bütövlüyümüzü pozan Ermənistan torpaqlarımızın bir hissəsini işğal etmiş, eyni zamanda Naxçıvan Mux-tar Respublikasını da blokadaya salmışdı. Bakı ilə əlaqəsi tamamilə kəsilən muxtar respublika çox çətin vəziyyətə düşmüşdü. Ulu öndərin qayıdışı ilə, ilk növbədə, mux-tar respublika Ermənistanın təcavüzün-dən xilas oldu. Naxçıvanda yenidən siya-si fəaliyyətə başlayan Heydər Əliyev 1990-1993-cü illərdə burada bir sıra mü-hüm qərarlar qəbul etdi. Belə ki, ilk dəfə olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikasında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəng-li bayrağı dövlət bayrağı kimi qəbul olun-du. 1990-cı il Qanlı Yanvar faciəsinə siya-si qiymət verildi. Naxçıvan əhalisi SSRİ-nin qorunub saxlanması barədə referen-dumdan imtina etdi, muxtar respublikada kommunist partiyasının yerli orqanlarının fəaliyyəti dayandırıldı, 20 Yanvar Ümum-xalq Hüzn Günü, 31 Dekabr Dünya Azər-baycanlılarının Həmrəylik Günü elan edil-di, ilk demokratik islahatlar keçirildi, milli sərhəd qoşunları yaradıldı və keçmiş so-vet ordusu muxtar respublikanı tərk edər-kən hərbi hissədəki onlara məxsus silah-sursat və texnika bütövlükdə Naxçıvanda saxlanıldı. Heydər Əliyevin Azərbaycan və Naxçıvan MR Ali sovetlərinə deputat

1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikasının adından "sovet socialist" sözləri çıxarılmışdır

seçilməsi isə Naxçıvanın ictimai-siyasi həyatında böyük canlanma, tərəqqi dövrü oldu. Muxtar Respublikanın ali hakimiyyət orqanında dəyişiklik edildi, üçrəngli dövlət bayrağı və digər dövlət rəmzləri haqqında qərarlar qəbul edildi. Heydər Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinin 1990-cı il 17 noyabr tarixli sessiyasında muxtar respubli-kanın rəsmi adından "sovet socialist" söz-ləri çıxarılaraq "Naxçıvan Muxtar Respubli-kası" adlandırılması haqqında qərar qə-bul edildi, ali qanunvericilik orqanı olan Ali Sovetin adı dəyişdirilərək "Ali Məclis" ad-landırıldı. Ali Sovetin sessiyasında böyük dövlət xadiminin təşəbbüsü ilə ilk dəfə olaraq Azərbaycan Demokratik Respubli-kasının üçrəngli bayrağı Naxçıvan MR-in bayrağı kimi qəbul edildi. Həmin günləri sonralar ulu öndər belə xatırlayırdı: "Nax-çıvanda yaşadığım müddətdə burada cə-sarətli addımlar atıldı. 1990-cı il noyabrın 17-də biz Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinin sessiyasında, mənim sədrlik etdiyim sessiyada ilk dəfə 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tərəfindən qəbul olunmuş Azərbaycan milli bayrağı-nı qaldırdıq. Naxçıvan Muxtar Respublika-sının dövlət atributlarını müəyyən etdik. Hələ kommunist partiyası da var idi, So-vet hakimiyyəti də. Qərar qəbul etdik ki, Naxçıvan Muxtar Respublikasının adın-dan "sovet socialist" sözləri çıxarılmalıdır. Çıxardıq və qərar qəbul etdik ki, Naxçıva-nın milli bayrağı qəbul olunmalıdır - milli

bayraq 1918-ci ildə Xalq Cümhuriyyəti tə-rəfindən qəbul edilmiş üçrəngli bayraqdır. Bu bayrağı sessiyanın salonuna gətirdik, başımızın üstünə vurduq".

Qeyd edək ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası yarandığı vaxtdan konstitusion səviyyədə özünün atributlarına, o cümlə-dən Dövlət Bayrağına malik olub. 1924-cü ildə qəbul edilmiş "Naxçıvan Sovet So-sialist Respublikası haqqında Əsasna-mə"də, Naxçıvan SSR-in 1926-cı, Naxçı-van Muxtar Sovet Sosialist Respublikası-nın 1937-ci və 1978-ci il konstitusiyaların-da muxtariyyətin Dövlət Gerbi və Dövlət Bayrağı haqqında hüquqi müddəalar olub, onların təsvirləri verilib. İlk dəfə ola-raq 1998-ci il Konstitusiyasında Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Bayrağı və gerbi ilə yanaşı, Dövlət Himni də təsbit edilib. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasının 10-cu maddəsində qeyd olunur ki: "Naxçıvan Muxtar Respublikası-nın dövlət rəmzləri Azərbaycan Respubli-kasının Dövlət Bayrağı, gerbi və Azər-baycan Respublikasının Dövlət Himnidir".

Dahi lider Heydər Əliyev siyasi fəali-yətinin bütün dövrlərində Naxçıvanın hərtərəfli inkişafına xüsusi qayğı göstər-mişdir. 90-cı illər isə muxtar respublika-nın ən ağır dövrü idi və ümummilli lider Heydər Əliyev qısa zamanda Naxçıvanı olduqca çətin və mürəkkəb şəraitdən çı-xara bildi.

Mehpər ƏLİYEV,
"Respublika".